

ВЪРНИ СЕ

Не ме е майка ми родила. Тя просто под Акация ме скрила. Така е станало, че под Акацията да се пръкна. Дървото шумоля, аз се прихващах, дървото шумоля, аз се прихващах. Бях мъничка, като оризовото зрънце, в Акациева гъста сянка се превърнах.

Хвала, благодаря на мама, че пуснала ме тук без време. Аз хладна съм и тиха. На душата – образ и оазис, сянка нейна, под Акацията скрита. Осъзнаването значи болка, не допуснах да го вкуси. Чужда съм за този Свят, аз съм сянка тиха.

Хвала, благодаря на моята жестока, безсърдечна мама! А другите? Аха! Те зле са! Светът бил лек, а пък човешкото месо тежало – така говорят те. Човешката душа заровена в пръстта лежала, от памтивека – така говорят те. „Ах, Свят, ах, Свят, нескопосен, греховен Свят!“ – така говорят те. Говорят, заедно, като един, а идват тук все по един, все поотделно, надават вик и падат на колене. Навирили глави назад, а устните – пресъхнали бунари, раззяват ги широко, после здраво ги затварят... Не казват нищо, въздухът не стига, сумтят и само пъшкат. Не казват нищо, мълчат, а после пък руга-

ят: „Да изгори докрай Светът, да няма Свят за мен, за нас, за таях!“... Разкъсаните на парчета думи притихват и заглъхват. И сто че тогава пак замлъкват, като един, с оскубаните си коси, с изтръгнатите копчелъци, с телата вкаменени, с прекършени ръце, с краката разкривени на застреляния дивеч. Мълчат – като заклани, мълчат – като умрели. Пристига някой, мълчи, сумти, не казва нищо, пристига друг и с всеки пришествиец размърдват се отново, още, още. Надигат се като един, накланят се напред-назад. Чело в земята удрят и смахнати слова крещат: „*Защо ли не умряхме, щом още Свят видяхме? Защо ли духа на Бога не дарихме, щом още от утроба изгълзахме?*“”. Върви на майната си, майната ти, майната ти, Свят!

„Какво да правим?“ – мрънкат, вече посъвзети. „Щом пръкнахме се, нека поостанем. Дошло ни на главата, ще го търпим, какво да правим. Каквото ни е писано, не може да се отминава. Поне да бъдем някак си по-живи-здрави. Не се умира заедно с мъртвеца, изпробвахме го, колко пъти, е, не става. Живот по-дълъг, Боже, дай ни! Все някак си ще го изтраем. Пръст – колкото си щеш, в излишък, единствено с търпение дари ни. Поне да бъде подредена. Да бъде Рай. Да има траур, и халва за всеки* . Смъртта прибра го твърде рано. Щом нямал е проклетите пари, какво да прави, обичала го много, значи. Дано на нас не ни се случва. Опитахме какво ли не. Желаем му смирение, блаженство, желаем му покой. Дотук били му дните, фъстъците да опе-

* При смърт мюсюлманите приготвят и раздават ритуална халва от грис – Б. пр.

чем, на бавен огън, повечко да бъдат, така че всеки да получи, ах, чакайте, спокойно, време е за гриса.

Защо на мрачния човек светлик се дава, живот – на покрусената душа? Да имах разум, пак не бих го проумял: наистина, защо не са умрели, когато от утробата са изпъззели? Те нямаше ли досега да бъдат и отморени, и не така заспали?

Очи си нямам да надзърна дълбоко в техните зеници. Не ви ли казах, че след малко ще си тръгнат. Те знаят нещо. Коего ги повежда вкупом. Безбройни „ах” и „ох”, безброй усти мълвят, молитва шепнат, по-различна, непонятна. А в дланите, обърнати към небесата – блюдо невидимо, препълнено с покруса. И после – пак „ах”, пак „ох”. Но само че сред тази необятна пустош, в страна на кактуси бодливи, с потънала в забрава слава, чие ухо би чуло, слава Богу, прошепнатите „ах” и „ох”?

Не знаят те, че сянката върху земята е падналата мисъл на дървото. И само да я духнеш, ще отлитне. Но ето че, тогава точно, Акацията вече се намесва. На два пъти се люшва, на три – прошумолява. Така постъпи тя тогава с диханието и на мама.

Език да имах, щях твърдо да им кажа: „Изчезнете!”. Какъв е този обръч, все по-тесен става. Устите им не млъкват, вятърът се разлютява. Какъв е този обръч – дъха ми задушаваш. Ох, чакайте бе, опело с халва се прави! В покой се потопете, стъпките си заглушете!

Те после вперват погледите си в небето. В очите им – запитване най-странно, за разплата. Що за очи са тези – силата изпиват. Хей ти! По време на покой и опело къде се вираш? Какво там има, на

онуй небе, лисица сива ли, от демони хиляда обладана? Или пък, Ти, Боже, гръмко слизаш на Земята в небесната си бойна колесница, с юзди невидими, безкрайни?

Какво там има, бе, какво? Е, хайде изчезнете! Вървете си по живо-здро̀во! Каквото ви е на душата, с него останете, само изчезнете, изчезнете! Кажи им го и ти! Хей ти, Акация, кажи го: да си вървят по живо-здро̀во, но само да се махнат, кажи го!

*

Ти, Боже мой, където и да си, излез наяве, покажи се. Човек заслуша ли се в Гюл веднъж, не ще повтори. Излъчва се от нея нещо странно, връхлитане ни неудържимо. Мръсно. Лошо. Нетърпимо.

Обаче Гюл това не я засяга. На гроба пресен гръб обръща. На нашите глави оставя потъналия в траур дом. И скришом под завивките насреща съска. И черната си къща, и тялото си изоставя, заминава направо в Страната на покоя. Там поглед хвърля в душата си, настръхнала от гняв. За Гюл – покой! За Гюл – покой! За образа – покой, за сянката – покой, и за оазиса – покой!

Какво ли повече да иска? Ни памет ѝ остана, ни печал. Тя само плаче, горко, горко, капчици, сълзи пролива. Съсипани били сме. Не трябвало и да ни има. Били сме стародавна грешка. За къща ли, покрита с траур, Гюл роди се, че така държи се? Наистина, какво ли Гюл познава?

Не го ли кажем ние, Времето ще го докаже. А! То нямало език ли? Е, тогава неспирно движещото се Пространство пред нея щеше да застине:

- Гюл! Ела! Върни се!
- Умира ли се, без да мреш?
- Погребва ли се разум жив?

Гюл не от сърце ни обвинява, а само от уста, това добре е. Нали сърцето сърце веднъж щом стане, със всичките сърца в света в еднакъв ритъм затуптява. Не се замисля то за някогашна скръб, за стародавните неща и дни. Тупти. Ако ли не – сърце не е тогава.

Човешката душа от памтивека в пръстта заровена лежала, да, така е. Но все на разума си ли е трябвало човекът да се уповава? В гърдта си който може чувства да питае, той знае: неземна красота е ресниците да зърне на грейналата след нощта зора.

Не е ли вярно, Гюл, това не е ли вярно?

И затова ще се изправи Гюл. С нас заедно в дома на мъртвия ще траури.

Ще се изправи Гюл. И траура ще понесе. Ако ли не – тя Гюл не е!

*

Не! Няма! Няма вече!

Единствено ний двете не виждаме вина в Света, затуй защото там, в покоя, където яркожълтите петна по картата са дни, а нощите – чернилки черни, с Акацията сън сънуваме един и същ, и сме пронизващият мрака лъч искрящ, и радост безпричинна...

– Гююл! Ела! Върни се!

Не! Няма! Няма вече! По заповед аз няма да разказвам! За шепота печален, плах, на теменужната завеса. За мириса пронизващ на лимон и за

молитвата, превърната в пихтия от глухото ехтене по стените. За пръснатите тук и там, като забрад-ки черни, мъже, жени и дечурлига. За извъртяната халва, за пепелта и за дима. За къщата, която ден и нощ сама преглъща сълзи и стон, и за балкона, дето качнах, без някой да ме види, за пътя през смокините, по който прелетях, и за безкрайната поляна...

– Гююл! Ела сии! Гююл!

И миг от Времето аз как издебнах, и как попречих на Смъртта да грабне и майка ми, и мен, преди без време да се пръкна, как думата последна пак аз отсякох – нека да ме има, макар и неродена, нежелана, и незаконна, безсловесна и невинна; как спомних си, че вкопчена веднъж в покоя, от хаоса на кръговрата оказах се спасена.

– Ела сии! Гююл! Върни сее!

Не, няма вече! Завръщане? На всичките езици по света то значи „спомен!“ Няма да си спомням, няма да си спомням – за нищо! Няма!

– Гююл! Елаа! Върни сее!

Те нищичко не знаят. За да си спомняш нещо, трябва да си го забравил. А аз не мога да си спомням. Нали, Акация? Не мога да си спомням. Кажй. Акация?

– Гююл! Върни се ти! Върниии!...

Това е стар закон, и от гергефа е по-древен. Познат е той на всеки: започва споменът с възторженото: „Ах!“, но сричките завършват с: „Ох!“. Тогава? А колко срички има в думата „забравя“? А? Акация?